

VÝUKA ANGLIČTINY PODPOROVANÁ POČÍTAČEM V TERCIÁRNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

Dana Zerzánová
* Ivana Čechová
** Jana Beránková

Univerzita obrany
Centrum jazykové přípravy
Kounicova 65, 662 10 Brno, Česká republika
dana.zerzanova@unob.cz
* ivana.cechova@unob.cz
** jana.berankova@unob.cz

Abstrakt

V dnešním globalizovaném světě se neodmyslitelnou součástí vzdělávání stávají informační a komunikační technologie (ICT), které jsou využívány ke vzdělávacím účelům i v terciární sféře a stávají se nezbytných předpokladem pro zvýšení kvality a efektivnosti vzdělávacího procesu. Příspěvek se zabývá výukou anglického jazyka na Univerzitě obrany při využití ICT u budoucích vojenských profesionálů i civilních studentů. ICT umožnily pedagogům modifikovat některé strategie a koncepty výuky cizích jazyků, např. zavedení e-learningu u studentů kombinovaného studia nebo implementace blended learningu u studentů prezenční formy studia, kde e-learning je primárně využíván jako doplněk k přímé výuce. Součástí příspěvku jsou rovněž výsledky výzkumného šetření u studentů obou forem studia, které se týkají využití ICT ve výuce anglického jazyka.

Úvod

V dnešním rychle se měnícím světě, jehož typickým atributem je nárůst globální konkurence, se významně zvyšuje role terciárního vzdělávání. Jedná se o sektor, který bude rozhodujícím způsobem ovlivňovat konkurenceschopnost, prosperitu a životní úroveň celé společnosti. Systém terciárního vzdělávání hraje nezastupitelnou roli při tvorbě intelektuální kapacity, na které závisí produkce i aplikace znalostí v rámci podpory konceptu celoživotního učení, prostřednictvím kterého jsou doplňovány a zvyšovány znalosti a kompetence jednotlivců [1]. Výstupem studijních programů institucí terciárního vzdělávání by měl být absolvent, který po ukončení určité etapy studia by byl schopen splnit alespoň minimální požadavky budoucího zaměstnavatele na potřebné znalosti a dovednosti, tedy ve svém oboru by měl dokázat poznat a popsat problémovou situaci v českém a alespoň v jednom cizím jazyce – nejlépe anglickém, dále navrhnout její řešení, prezentovat je (v ústní i písemné podobě) a obhájit. [2]

Neodmyslitelnou součástí vzdělávání se staly informační a komunikační technologie (ICT), které jsou v terciární sféře nezbytným předpokladem pro zvýšení kvality a efektivnosti vzdělávacího procesu. Efektivita společného rozvoje Evropy v oblasti výchovy a vzdělávání závisí na individualizaci procesů učení, výměně informací a zkušeností, integraci oborů, vzájemné spolupráci a komunikaci. Zavádějí se nové strategie a postupy do vzdělávání a učení, pro které je typické vyhledávání a hodnotné zpracování získaných informací. Nové moderní technologie, které jsou implementovány do vyučovacího procesu, umožňují potřebnou inovaci vzdělávání a jsou i důležitým motivačním prvkem jak pro studenty, tak pro pedagogy.

V souvislosti s výukou jazyků v terciárním vzdělávání se nejčastěji hovoří o **e-learningu** a **blended learningu**. E-learning je v odborné literatuře definován různě. Podle Zounka [3] lze e-learning chápat jako didaktický prvek vzdělávání, který využívá moderní informační a

komunikační technologie v prezenční i distanční formě studia a zároveň umožňuje komunikaci se studenty, efektivní zprostředkování obsahu učiva, individuální přístup ke studentovi (např. okamžité poskytnutí zpětné vazby, pomoci při studijních problémech) a individualizaci učení (student využívá vlastního tempa při učení, sám si volí čas a prostředí pro učení). Učení pomocí e-learningu může být také více interaktivní (student je interaktivním systémem donucen informace vyhledávat a zpracovávat). E-learning je dnes neodmyslitelným nástrojem pro kombinovanou formu studia, ale zcela běžně se využívá jako vhodný doplněk i pro prezenční formu výuky, tedy na přednáškách a cvičeních, kdy se jedná o smíšený způsob vzdělávání, který se nazývá *blended learning* a který je v současné době převažujícím pedagogickým modelem e-learningu. Výpočetní technika se stává nedílnou součástí vyučovacího procesu, studentům jsou prostřednictvím webu poskytovány různé studijní materiály včetně doplňkových informačních zdrojů na Internetu, s využitím webu je rovněž možno studenty testovat. „Způsob využívání prostředků ICT je závislý především na vzdělávacích cílech a obsahu výuky, charakteru edukačního prostředí, potřebách a možnostech všech aktérů vzdělávacího procesu“ [4]. Využívání e-learningu ve vysokoškolském prostředí provází permanentní diskuse, která upozorňuje na jeho pozitiva i negativa. K nejčastěji uváděným **výhodám** patří:

- časová a prostorová flexibilita a pohodlnost – student si volí dobu a místo studia podle svých individuálních potřeb a možností.
- snadná dostupnost a ucelenost studijních materiálů – na jednom místě jsou soustředěny a logicky uspořádány studijní materiály, které jsou přístupné z každého počítače připojeného k internetu.
- možnost komunikace s tutorem i mezi spolužáky navzájem.
- poměrně jednoduchá a rychlá aktualizace jak studijního textu, tak i internetových odkazů.

Mezi **nevýhodami** bývají uváděny především:

- závislost na připojení k Internetu a vybavení PC – může být limitujícím faktorem pro využívání studijních materiálů včetně internetových odkazů.
- menší počítačová gramotnost u starších studentů kombinované formy studia.
- nedostatek přímého kontaktu s vyučujícím/tutorem [5].

1 Výuka jazyků za podpory počítačů

V souvislosti s výukou cizích jazyků je v odborné literatuře často zmiňován pojem Computer –Assisted Language Learning (CALL), který představuje výuku jazyků za podpory počítačů. Choděra uvádí, že „metody využívané v CALL v tzv. výukových programech (courseware) byly odvozeny od praxe klasické jazykové výuky“ [6]. První programy CALL nabízely testy a cvičení (drill and practice programs) ke zdokonalení jednotlivých řečových dovedností. Z konstruktivistického pohledu na vzdělávání další generace CALL směřovala více k osobě studujícího. V tomto modelu studující vytvářel nový poznatek prostřednictvím vlastního výzkumu, což Papert popisuje jako „mikrosvět, který poskytuje příležitost pro řešení problémů, testování hypotéz a umožňuje studujícímu využít současnou existující znalost k jejímu dalšímu rozvoji“ [7]. Podle této filosofie počítač poskytuje nástroje a zdroje, ale je na studujícím, aby „něco udělal“ s tímto simulovaným prostředím.

Sociokognitivní přístup ke CALL posunuje ještě dále hnací sílu od interakce studujícího s počítačem k interakci s ostatními studujícími prostřednictvím počítače. Toto tvrzení má základ jednak v teorii (širší zdůraznění smysluplné interakce v autentické řeči) a jednak je

podloženo i technologicky – připojení do sítě, které umožňuje, aby počítač byl používán jako nástroj pro interaktivní komunikaci [8]. V této souvislosti je také často zmiňován termín Computer-Mediated Communication (CMC), což znamená počítačem zprostředkovanou komunikaci. CMC umožňuje studujícím přístup do sítě a komunikaci s ostatními buď v asynchronním (nesimultánním) nebo synchronním (simultánním, ve skutečném čase) režimu. Na druhé straně od studujících vyžaduje větší motivaci, iniciativu a také vyšší stupeň autoregulace učení.

V současnosti se výuka jazyků za podpory počítačů (CALL) stala již naprosto běžným jevem. Zpočátku se jednalo o jednotlivé a nahodilé využití počítačů ke zpracování textů či jednoduchých drilových cvičení. Později se potřebné informace a autentické materiály začaly vyhledávat na Internetu. Nyní je ICT využíváno i ke komunikaci v cílovém jazyce, a to jak písemně (e-mail), tak ústně (chat, videokonference). Interaktivní cvičení nebo společné projekty řešené prostřednictvím Internetu umožňují zvýšit motivaci a smysluplně využít jazyk v přirozeném cizojazyčném prostředí, nejsou tedy pouhou simulací bez následného reálného využití.

Se zvyšující se dostupností počítačů ve školách i domácnostech a stále se zlepšující počítačovou gramotností studentů koresponduje široká nabídka komerčních jazykových učebnic doplněných materiály k samostudiu ve formě CD-ROMů, odkazy na webové stránky s doplňkovými texty, cvičeními, kvízy a videosekvencemi. Tyto komerční materiály ale nemohou pokrýt veškeré požadavky na specializovanou slovní zásobu pro jednotlivé obory, které se studují na vysokých školách. A zde nalézají nezastupitelné místo samotní vysokoškolští pedagogové, kteří mohou uplatnit jak nabyté zkušenosti a vědomosti, tak metodické znalosti z výuky jazyků. Nárůst počítačové gramotnosti klade vyšší nároky na invenci tvůrců jazykových kurzů, které musí splnit očekávání a potřeby studentů i vyučujících. Již nestačí být pouze jazykovým odborníkem a učitelem, ale učitel se stává rovněž designérem, koordinátorem a technikem. Jednotlivé studijní opory, které jsou studentům nabízeny k samostudiu, musí být nejen pečlivě strukturovány, aby poskytly potřebné informace a umožnily procvičení jazykových dovedností, ale také musí být dostatečně zajímavé, aby udržely pozornost studentů a motivovaly je k další práci. Studium je koordinováno tutorem a opory jsou zpravidla distribuovány prostřednictvím systému pro řízení výuky (Learning Management System – LMS), který pozitivně přispívá k zefektivnění a zkvalitnění edukačního procesu, umožňuje přístup k doplňujícím a aktuálním informacím. Určitým negativem může být ne vždy snadná orientace v LMS, proto je nutno poskytnout studentům kvalitní vstupní informace a zároveň je upozornit i na případné problémy.

2 Studium jazyků a e-learning na Univerzitě obrany

Univerzita obrany (UO) je státní vysokou školou technického typu, která poskytuje vzdělání jak budoucím profesionálům armády České republiky (AČR), tak i civilním studentům v rámci akreditovaných bakalářských, magisterských a doktorských studijních programů, a to na třech fakultách, z nichž Fakulta ekonomiky a managementu (FEM) a Fakulta vojenských technologií (FVT) se nacházejí v Brně, Fakulta vojenského zdravotnictví (FVZ) sídlí v Hradci Králové. UO klade velký důraz na studium jazyků, což vyplývá ze skutečnosti, že AČR je součástí struktur NATO. Studenti se po celou dobu studia povinně účastní výuky dvou cizích jazyků, z nichž jedním je angličtina, která je závazná pro každého, druhý jazyk si volí z nabídky němčina, francouzština a ruština. Jazyková příprava na UO probíhá v souladu s požadavky rezortu (příprava na rezortní zkoušku dle NATO STANAG 6001), vysokoškolské výuky na jednotlivých fakultách (obecná, odborná a akademická angličtina) i s cíli Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (SERR).

Za výuku jazyků je na UO zodpovědné Centrum jazykové přípravy (CJP), které se snaží implementovat do edukačního procesu nejnovější trendy v oblasti teorie učení a vyučování cizích jazyků. V rámci informačních a komunikačních technologií se nejvíce využívají LMS Barborka a Moodle. Na FVT probíhá výuka anglického jazyka na základě kurikula, které je vypracováno pro každý ročník bakalářského i magisterského studia a které zahrnuje prvky obecného i odborného jazyka. FEM realizuje výuku jazyků v rámci tzv. modulového systému, kdy moduly O1–2 se zaměřují na obecný jazyk, moduly E1–3 se soustředí na ekonomickou problematiku, moduly M a BM seznamují studenty s terminologií managementu a bezpečnostního managementu, moduly S1–2 obsahují specifickou slovní zásobu jednotlivých specializací a moduly V1–4 jsou zaměřeny na profesní vojenskou tematiku. Studenti bakalářského studijního programu by měli během studia kromě předepsané vysokoškolské zkoušky z odborného jazyka anglického (jazyk pro obecné akademické a profesní účely, ale i specifická ekonomická a vojenská terminologie) zvládnout i jazykovou zkoušku podle normy NATO STANAG 6001, SLP 2, což odpovídá úrovni B2 podle SERR, studenti magisterského studijního programu by se měli dostat na úroveň SLP 3, což koresponduje s označením C1 podle SERR.

Aby učitelé CJP mohli v oblasti výuky jazyků splnit náročné úkoly, hledají nejen efektivní vyučovací metody, ale zároveň i nástroje, které pomohou zefektivnit a zatraktivnit výuku jazyků. Takovými nástroji jsou informační a komunikační technologie. Na FEM se metoda e-learningu prostřednictvím LMS Barborka začala využívat nejdříve pro studenty kombinovaného studia. Vzhledem ke specifické kombinované formě studia – nízký počet hodin přímé výuky a maximální důraz na samostudium, bylo nezbytné najít vhodný nástroj pro řízení studia, komunikaci s vyučujícím, ale i mezi studenty navzájem, a rovněž pro prezentování ucelených studijních opor podle jednotlivých učebních modulů. Jako optimální se jevil LMS Barborka, neboť splňuje všechny výše uvedené požadavky.

Studenti kombinovaného studia jsou většinou schopni dobře pracovat s počítačem, dokážou si jednorázově vyhledat potřebné informace na Internetu, ale dělá jim potíže tyto materiály systematicky utřídit a posoudit jejich úroveň a obsahovou adekvátnost ve vztahu k tématu. Rovněž orientace v základní slovní zásobě se jeví jako problematická. Pro usnadnění jazykové přípravy studentů kombinovaného studia byla v roce 2010 vytvořena pracovní skupina, která se skládá z učitelů anglického jazyka, studentů a odborníků ze specializovaných kateder. Společně jsme se soustředili především na výběr vhodných textů (viz Fig. 1) a jejich metodické zpracování. Každý text je opatřen základní slovní zásobou, dále následují úkoly, které mají umožnit jak procvičení učiva, tak prohloubení a upevnění vědomostí. Poslechová cvičení a videa jsme zařazovali méně často, neboť jak vyplynulo z provedeného šetření (viz kapitola 3), studenti jsou schopni si sami vyhledat krátké tematicky odpovídající poslechové materiály.

Pozornost jsme zaměřili také na písemný projev, protože student musí být schopen vyjádřit vlastní názor na všechna probíraná témata nejen ústní, ale i písemnou formou, okomentovat situaci nebo zaujmout protikladné stanovisko. Zpětnou vazbu u písemných úkolů zajišťuje tutor, který po přečtení vypracovaného úkolu informuje studenta o případných chybách a nedostatecích. U interaktivních úkolů, které jsou vytvořeny v programu Hot Potatoes, student získává zpětnou vazbu okamžitě po splnění úkolu (viz Fig. 2).

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://barborka.unob.cz/lms/frame.php>. The page is titled "MONEY" and contains the following content:

- Navigation:** Studium, Skripta, Testy, Úkoly, Kalendář, Diskuse, Pošta, Tutoriály, Evaluace, Výsledky, Nastavení, Odhlášení, Student, Tutor, Autor, Admin.
- Left Sidebar:** Cizí jazyk I - modul O1,O2 (kapitola/komp)
  - 1 Úvodní informace
  - 2 Family and Relations
  - 3 Housing and Accommodation
  - 4 Education and Jobs
  - 5 Health and Diseases
  - 6 Food, Cooking, Restaurant
  - 7 Transport and Travelling
  - 8 Shopping and Money
  - 9 Mass Media
- Main Content:**

MONEY

What is money?

Early man had no need for money and banks. His needs were very basic – he needed shelter, warmth and food. He lived in a tribe where everything was shared. As the population increased and civilisation developed it was obvious that different tribes had different skills. And so trading began. There was a **barter** which means the trading of goods and services without monetary exchange. People swapped any surplus produce for the things they needed. The main drawbacks with barter are **agreeing a value**, finding a market, not all goods are durable.

The earliest references to money come from the ancient civilisation of Mesopotamia over 4,000 years ago.

Money serves three purposes:

  - as a medium of exchange for payments between individuals, businesses and government
  - as a unit for measuring **purchasing power** or the prices paid for goods and services
  - as a **store of value** (uchovatel hodnoty) for measuring the economic worth of current income for future use

Forms of money are coins, paper notes and **current account balances**. Other forms of money are commodity money such as goods and **noble metals** (gold and silver bullion and coins). There is always something which is called money in circulation (paper money and coins in the hands of consumers and businesses). About three quarters of money supply is held in the form of **bookkeeping credits and debits** in commercial banks.

The government, namely the ministry of Finance and the Central Bank, is a creator of **monetary policy** that influences goals relating to promoting economic growth, rate of employment, price stability and **balanced trade** with other foreign countries.

Task 8: Find synonyms in the text for these words:

Task 9: Money expressions. Match these money expressions with their meanings. (If you have problems, look at the KEY for Czech translations.)
- Images:** An illustration of a woman with shopping bags and a "SALE" sign, and a photograph of various coins.
- Buttons:** Sr_Money, Tisk, << Předchozí, Následující kapitola.

Zdroj: vlastní (specifický výzkum)
 Fig. 1: Textová část

The screenshot shows the same web browser window, but the page has advanced to a matching exercise titled "Money 9".

- Navigation:** Studium, Skripta, Testy, Úkoly, Kalendář, Diskuse, Pošta, Tutoriály, Evaluace, Výsledky, Nastavení, Odhlášení, Student, Tutor, Autor, Admin.
- Left Sidebar:** Cizí jazyk I - modul O1,O2 (kapitola/komp)
  - 1 Úvodní informace
  - 2 Family and Relations
  - 3 Housing and Accommodation
  - 4 Education and Jobs
  - 5 Health and Diseases
  - 6 Food, Cooking, Restaurant
  - 7 Transport and Travelling
  - 8 Shopping and Money
  - 9 Mass Media
- Main Content:**

Money 9

Money expressions. Match these money expressions with their meanings. (If you have problems, look at the KEY for Czech translations.)

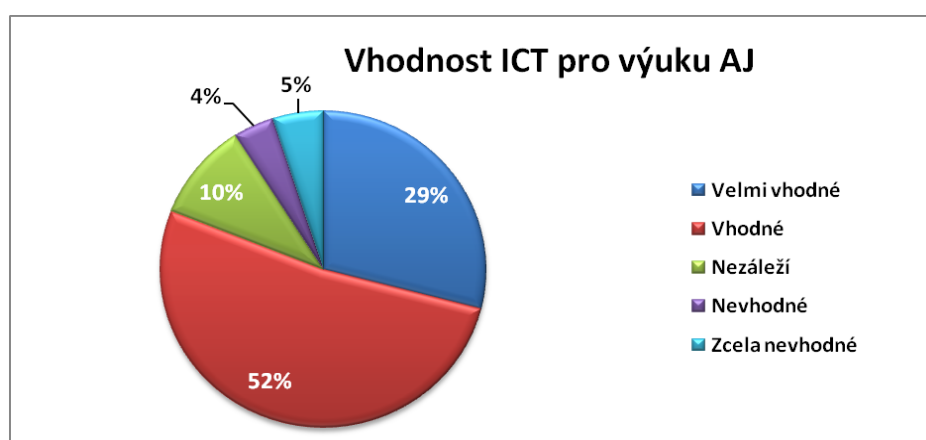
1. to be broke	to make neither a profit nor a loss
2. to be in the red	to be extremely expensive
3. to be in the black	putting money aside to cover any unforeseen costs
4. to make the money fly	to have debts
5. to cost an arm and a leg	to make money very quickly
6. to make ends meet	to have enough money
7. laundered money	only just managing to cope financially
8. to come into money	to be absolutely without funds
9. to save up for a rainy day	to spend money without any special purpose
10. daylight robbery	money from illegal activities
- Buttons:** << Back to text, Sr_Money, Tisk, << Předchozí, Následující kapitola.

Zdroj: vlastní (specifický výzkum)
 Fig. 2: Cvičení

3 Výzkumná šetření: názory studentů na e-learning

Dříve než jsme začali pracovat na elektronických studijních oporách, považovali jsme za nutné zjistit, jaký je postoj studentů kombinovaného studia k výpočetní technice a zda a jak jsou ochotni ji využívat pro studium anglického jazyka. V první části výzkumu jsme realizovali dotazníkové šetření, na které navázaly polostrukturované rozhovory.

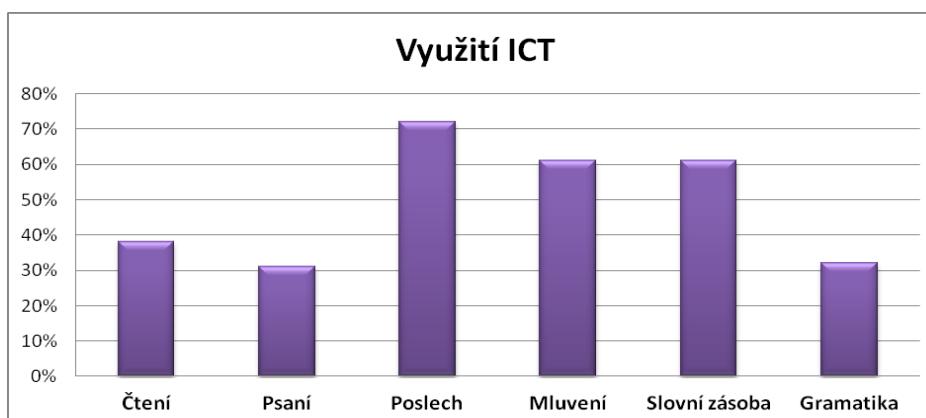
Výsledky obou částí výzkumného šetření potvrdily, že náš záměr pracovat s LMS je studenty přijímán vesměs kladně. Jedním z dílčích cílů výzkumu bylo zjistit názor našich respondentů na on-line jazykovou výuku. U kombinovaného studia na UO se jedná spíše o distanční formu doplněnou o klasickou přímou výuku, která probíhá dvakrát za semestr. Výsledky našeho šetření ukázaly, že 52 % respondentů vítá možnost studovat angličtinu prostřednictvím ICT. Naprosto pozitivně hodnotí využití ICT pro jazykovou výuku 29 % dotázaných, 10 % respondentů na volbě média nezáleží. Pouze 4 % z nich nepovažují ICT za vhodný prostředek výuky angličtiny a 5 % respondentů by vůbec nepoužívalo ICT pro výuku angličtiny (viz Fig. 3).

Zdroj: vlastní (specifický výzkum)

Fig. 3: Vhodnost ICT pro výuku AJ

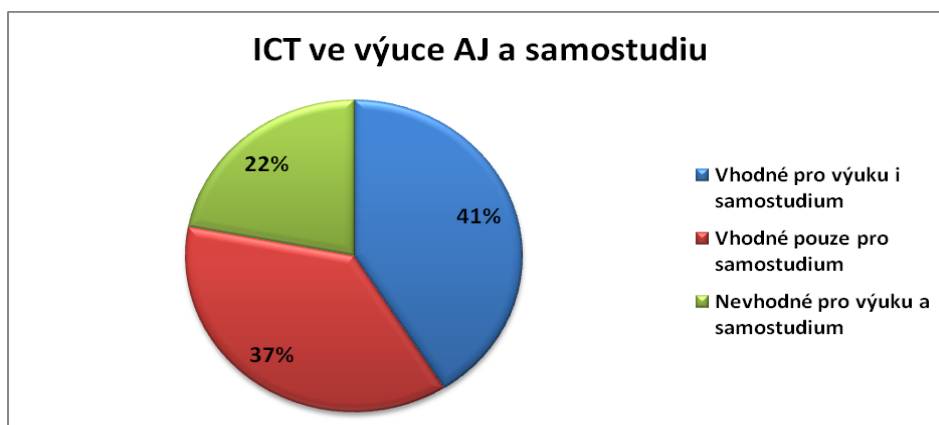
Dalším cílem bylo zjistit názor respondentů na vhodnost využití ICT při procvičování jednotlivých jazykových dovedností. Z výzkumného šetření vyplynulo, že ICT je nejvíce využíváno pro rozvíjení dovednosti poslechu (72 %), např. prostřednictvím krátkých zpráv, písní, videí, filmů apod. ICT je rovněž nástrojem, který účinně napomáhá jak při obohacování slovní zásoby (61 %) – např. on-line slovníky, tak při rozvíjení komunikačních schopností – mluvení (61 %), ale i psaní (31 %) – v podobě e-mailů a prezentací. 38 % dotázaných využívá ICT pro čtení s porozuměním a 32 % pro procvičování gramatických struktur (viz Fig. 4).

Zdroj: vlastní (specifický výzkum)

Fig. 4: Využití ICT

Studenti denního studia, u nichž je primární přímá výuka, mají také velmi kladný vztah k ICT, jak též vyplynulo z další fáze výzkumného šetření, a proto na základě vlastního uvážení jednotlivých vyučujících jsou připravené materiály využívány i zde jako možný doplňkový studijní zdroj. Jedním z cílů dotazníkového šetření bylo získat konkrétnější představu o jejich preferencích. Nejvíce studentů kladně hodnotí použití ICT v přímé výuce i při individuální přípravě na ni (41 %). 37 % dává přednost ICT jen pro samostudium a 22 % respondentů nepovažuje ICT pro výuku a studium angličtiny za vhodný nástroj (viz Fig. 5).

Zdroj: vlastní (specifický výzkum)

Fig. 5: ICT ve výuce AJ a samostudiu

Na základě provedeného šetření lze konstatovat, že vztah k ICT jak u studentů kombinovaného, tak denního studia je převážně kladný a obě skupiny jejich využití pro výuku a studium anglického jazyka hodnotí pozitivně. Tyto závěry nás ještě více motivovaly při tvorbě elektronických studijních opor v rámci LMS Barborka.

Závěr

Současná společnost je často charakterizována buď jako společnost znalostní, kdy je kladen důraz na dostupnost informací a práci s nimi, nebo jako společnost sítí, v níž stěžejní roli hrají počítačové sítě. Dnešní studenti vysokých škol patří k tzv. „Digital Generation“, tedy generaci, která používá nejrůznější technologie od útlého školního věku, a proto jsou pro ně naprosto přirozenou součástí každodenního života. Nicméně technologie často využívají především jako zdroj zábavy a nástroj umožňující komunikaci a získávání informací, a potenciál ICT pro oblast vzdělávání není často plně doceněn.

Z výzkumného šetření realizovaného na FEM UO vyplynulo, že i když nezastupitelnou roli informačních a komunikačních technologií v edukačním procesu uznávají studenti kombinované i prezenční formy studia, ne všichni považují ICT za vhodný nástroj pro výuku anglického jazyka, neboť pro 9 % respondentů nejsou ICT vhodným prostředkem. Z provedených polostrukturovaných rozhovorů jsme zjistili, že ti studenti, kteří zaujímají negativní postoj k využívání ICT ve výuce angličtiny, dávají přednost komunikativní výuce za přítomnosti učitele, který je průběžně opravuje a bezprostředně reaguje na jejich dotazy a potřeby. Na druhé straně 61 % dotázaných se domnívá, že ICT jsou vhodným nástrojem pro rozvoj komunikace v cílovém jazyce. Respondenti v rozhovorech zmiňují především své zkušenosti se sociálními sítěmi (skype, facebook, twitter, blogy atd.) a také webkonferencemi. Dále uvádějí, že ICT jim velmi napomáhají při rozšiřování slovní zásoby, především oceňují možnost využívat on-line slovníky a internetové zdroje. Ačkoliv je v dnešní době naprosto přirozené, že moderní technologie jsou implementovány do vzdělávacího procesu, učitel v něm má i nadále své nezastupitelné místo.

Literatura

- [1] WORLD BANK. (2002) *Constructing Knowledge Societies: New Challenges for Tertiary Education*. Washington, [online]. D.C.: World Bank. [accessed 2013-04-14]. Available from WWW <<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTEDUCATION/0,,contentMDK:20283509~menuPK:617592~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:282386,00.html>>
- [2] MŠMT: *Bílá kniha terciárního vzdělávání*. [online]. Praha 2009. [accessed 2013-02-21]. Available from WWW <<http://www.msmt.cz/reforma-terciarniho-vzdelavani/bilakniha>>
- [3] ZOUNEK, J.: *E-learning – jedna z podob učení v moderní společnosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 161 s. ISBN 978-80-210-5123-2.
- [4] ZOUNEK, J.: E-learning a vzdělávání. Několik pohledů na problematiku e-learningu. *Pedagogika*, 2006, Volume. LVI, Issue 4, pp. 335-347. ISSN 0031-3815.
- [5] EGEROVÁ, D.: Integrace e-learningu do prezenční formy výuky. In *Sborník příspěvků konference Klady a záporné aspekty e-learningu na menších vysokých školách, ale nejen na nich*. Praha, Soukromá vysoká škola ekonomických studií, s. r. o. 2008, ISBN 978-80-86744-76-6.
- [6] CHODĚRA, R.; RIES L.: *Výuka cizích jazyků na prahu nového tisíciletí II*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská Univerzita Ostrava - Pedagogická fakulta, 2000.163 s. ISBN 80-7042-157-6.
- [7] PAPERT, S.: *Mindstorms: Children, computers, and powerful ideas*. New York: Basic Books. 1980M. Warshauer, R. Kern, Network-based Language Teaching: Concepts and Practice. 3rd ed. Cambridge: The Press Syndicate of the University of Cambridge, 2005.
- [8] BERÁNKOVÁ, J.; ČECHOVÁ, I.; ZERZÁNOVÁ, D.: Appropriate tool to get appropriate knowledge: How does it work? In: *Distance Learning, Simulation and Communication 2013*. Brno: Univerzita obrany, 2013, p. 13-19. ISBN 978-80-7231-919-0.
- [9] ČECHOVÁ, I.; ZERZÁNOVÁ, D.; BERÁNKOVÁ, J.: E-learning: Roles in Distance Tertiary Education. In: *Proceedings of the 10th European Conference on e-Learning*. Brighton, Velká Británie: Brighton Business School, University of Brighton, 2011, pp. 109-116. ISBN 978-1-908272-22-5.

COMPUTER ASSISTED ENGLISH LEARNING AND TEACHING: CHALLENGES FOR TERTIARY EDUCATION

In the nowadays globalized world information and communication technologies (ICT) have become an inherent educational tool and their usage is an indispensable prerequisite for enhancing the quality and efficiency of the educational process. The article deals with teaching English with the use of ICT to both future military professionals and civilian students at the University of Defence. ICT have enabled teachers to modify some strategies and concepts of the second language teaching, e.g. introduction of e-learning for the combined form of study or implementation of blended learning for the full time form of study, where e-learning is used as a complement to the face-to-face teaching. The article also includes results from the research dealing with the usage of e-learning and blended learning for teaching English at students of both forms of study.

COMPUTERUNTERSTÜTZTES ENGLISCHLERNEN UND –LEHREN: EINE HERAUSFORDERUNG FÜR DEN TERTIÄREN BILDUNGSBEREICH

In der heutigen globalisierten Welt sind die Informations- und Kommunikationstechnologien ein untrennbarer Bestandteil der Ausbildung, was inzwischen auch für den tertiären Bildungsbereich gilt. Sie werden zu einer unerlässlichen Voraussetzung für die Steigerung der Qualität und Effektivität des Bildungsprozesses. Dieser Beitrag beschäftigt sich mit dem Englischunterricht an der Universität für Verteidigung für künftiges Militärpersonal und zivile Studenten unter Verwendung der Informations- und Kommunikationstechnologien. Diese Technologien ermöglichen es den Pädagogen, einige Strategien und Konzepte des Fremdsprachenunterrichts zu modifizieren, z. B. die Einführung des E-Learning bei Studenten des kombinierten Studiums oder die Implementierung von sog. Blended Learning bei Vollzeitstudenten, welche das E-Learning hauptsächlich als Ergänzung zum Direktunterricht nehmen. Dieser Beitrag informiert gleichfalls über die Ergebnisse einer Untersuchung bei Studenten beider Studienformen, die sich auf die Nutzung der Informations- und Kommunikationstechnologien im Englischunterricht beziehen.

NAUKA JĘZYKA ANGIELSKIEGO WSPOMAGANA PRZEZ KOMPUTER W KSZTAŁCENIU WYŻSZYM

W dzisiejszym zglobalizowanym świecie nieodłącznym elementem edukacji stają się technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT), które wykorzystywane są do celów nauczania w ramach kształcenia wyższego, stając się niezbędną przesłanką dla podniesienia jakości i efektywności procesu kształcenia. W artykule przedstawiono zagadnienie dotyczące nauczania języka angielskiego przyszłych zawodowych żołnierzy oraz innych cywilnych studentów na Uniwersytecie Obrony przy zastosowaniu technologii ICT. Technologie informacyjno-komunikacyjne umożliwiły dydaktykom modyfikację niektórych strategii i koncepcji nauczania języków obcych, np. wprowadzenie e-learningu dla studentów zaocznych, wdrożenie blended learningu dla studentów stacjonarnych, w przypadku których e-learning wykorzystywany jest priorytetowo tylko jako uzupełnienie zajęć lekcyjnych. W artykule przedstawiono także wyniki badań przeprowadzonych wśród studentów obu form studiów, które dotyczą wykorzystania technologii ICT w nauczaniu języka angielskiego.